

עין משפט
נר מצוה

א
ח מו"י פ"ד
מ"ח תפלה
ס"ט סמ"ג
ע"נ יס
טו"ט ח"ח
ס"א פ"א ב
ב
ג מו"י טס
ס"ו
ג טס וטס
ד
טס וטס
ד מו"י טס
ט"ח סמ"ג
טס טו"ט
טס ס"א ג

ר' יוחנן וכו'. כן הוא בר"ה בני א"י שירדו לכאן אמרו שם
שמעו מר' יוחנן דפסק הלכה בר"ג בברכות דר"ה והואיל ואמא
לא כוונת בחלה בחלה לפיכך אתי חזר ומתפלל : הא אילו
כוונת הוי"א נפק ידי חובתי . כלומר דקמ"ל דאפי' צמי שהוא בקי
אמר כן והלכך קאמר ואפי' שבקי
אפי' ואלו כוונתי בתפילתי בחלה
היינו יולא ידי חובתי ועכשיו שלא
כוונתי הש"ל הוא שמוליאי : ויאלו .
האי פוסקא דפסקו כר"ג ספיר
הוא ואלו דרבי' פליגי עליה
משום דכל תנאי הוא דתני להא
בסר ר"ג אכל ר' הושעיא בצרייתא
בסר לדר"ג . צמס חכמים דאמרי
הכי והלכה כרבי' : והוא שהיה
ס . מי שהוא רואה ללאת ידי
חובתו בזה שהוא שונע מהש"ל לר'ך
שהיה שם מראש התפלה וישמע
הברכות על הסדר : ומתני' אמרה
כן . ומתני' ממי שמעינן כן דקתני
סדר ברכות וכו' אלא לדר'ך שיהו
נאמרין כסדר אבות וגבורות וקדושת
הסם וכולל מלכות עם קדושת היום
וכרונות ושופרות :

הדרן עלך תפלת השחר

הלכה א מתני' אין
עומדין .
מתוך כבוד ראש הכנשה ומורא
דכתיב עבדו את ה' ביראה ועבודה
זו תפלה היא : הו שוהין שעה אחת .
במקום שצלו להתפלל : כדי שיכונו
את לבם . ויחשבו לפני מי הן באים
להתפלל ומתוך כך נכנסה היראה
והכנשה בלבם : אפי' המתוך שאל

בשלמו לא ישיבנו . ודוקא מלך ישראל אכל מלך עכו"ם פוסק הוא
שלא יתרגמו : ואפי' נחש כרוך על עקבו . ודוקא נחש שרוב פעמים
איתו נושך אבל עקרבא חפשיה ומונח הדברים שודאי נושכים ומזיקים
פוסק : גמ' הבא מן הדרך אסור להתפלל . מפני שטרדת הדרך
תורה אור עליו ואין דעתו מיושבת : ושכורת
ולא מיין . מכלן למדנו שטלטול
קשה הוא לאדם ומעביר דעתו
כשכור הזה דמיו עניית הגלות
והטלטול לשכורת : המיזר .
מלמעבד על הדבר אסור לו להתפלל
עד שיפקח עינו : לא מסתברא
אלא מדריין קריין . וקאמר הש"ס
דודאי לא מסתברא אלא שלמד
מן המקרא הזה דמזמנה לעב
עניות לשכורת ושיכור אסור
להתפלל : תני . בתוספתא פ"ג :
חזן מדברי ירמיהו שחתם בדברי
תוכחות . בנבואת דבריו בעלמו שכתב
עד הנה דברי ירמיהו ושם דברי
פורעניות כתובין והפסוקים שחת"כ
עד סוף הספר מספר מלכים הם :
עוד הוא בדברי נחמות . גס זה
הפסוק בעלמו דברי נחמות הן
לישראל שכתב בו מפתח השנאים
שחתם ואמר ככה תשקע צבל
ולא תקום מפני הרעה וגו' עד
הנה דברי ירמיהו : חזר ומתברא .
כלומר שהיה מתברא וחזר
תמיד על בית המקדש שחרב :
והכתיב . בתפלת ספר ישעיהו
והו דראון לכל בשר ומשני בונים
הוא עסקין ולא ישראל :
והכתיב . בסוף מגילת איכה כי אם
מאוס

הדרן עלך תפלת השחר

אין *עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש
חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת
ומתפללין כדי שיכונו את לבם אפילו המלך
שואל בשלמו לא ישיבנו ואפילו נחש כרוך על
עקבו לא יפסיק : גמ' ר' ירמיה בשם ר' אבא
ב *הבא מן הדרך אסור להתפלל ומה מעם
ילכן שמעינן נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין
רבי זריקין ר' יוחנן בשם ר"א בנו של רבי יוסי
הגלילי י המיזר אסור להתפלל לא מיסתברא
אלא מן הדין קריין לכן שמעינן נא זאת ענייה
ושכורת ולא מיין תני ד *לא יעמוד אדם ויתפלל
לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך
קלות ראש ולא מתוך דברים בטלין אלא מתוך
דבר של תורה וכן אל יפטר אדם מתוך חבירו
לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך
קלות ראש ולא מתוך דברים בטלין אלא מתוך
דבר של תורה שכן מצינו בנביאים הראשונים
שהיו חותמין את דבריהן בדברי שבה ובדברי
נחמות אמר ר' אלעזר חזין מירמיהו שחתם

מסורת
הש"ס

ברכות 3

עירובין סס
וע' בחומ' סס
ד"ס דבר

ברכות לא
תוספתא פ"ג

ירמיה נא

ירמיה סו
איכה ס

פירוש מבעל ספר חרדים

עכ"ל : ס"א ואנא דכוותי הא אילו לא כוונת הוי"א נפק ידי חובתי . והכי פירשו מן
באמרינו שאפי' יולא ידי חובתי השנע דמוסף משלים ציבור ה"מ הכי . דכוותי כלומר לא
מכשירי כלל התפללי איתן כלל אלא אפילו התפללי איתן וכוונתי רק שחכמי ברכה
החת או עניתי בל' מהם אבל כשהתפללי כל השנע בלי התפלל רק שלא יזכיר איך צריך לחשוב
אלא אשמע כל השנע בלי התפלל ציבור ואפי' יולא ידי חובתי וכו' לכל השנע בל' מהם
דבר מלכות וכוונתו ושופרות . כלל נכסות דין וכן מלאכי כמדברי במסכת ברכות פק
השנע השנע : ח"ר יעירא ויאלו . הוה לו על מה שחולק בין אלו כיון לעשה או לא להתפלל
שכירי כל שונע המנע שוין כסוף מסכת ר"ה ר"ג חומר ור' אבא ור' אבהו וכוונתו חומרים
ואמר בבבלי דלכך שוין לפעמים דברי יחיד בלשון רבים לומר שכן הלכה וא"כ קשיא דרבי
השנע אשאר שוין אלא ודאי אמת דהיכא דעשה או לא להתפלל איתן הלכה כר"ג והיכא
דלעשה רק שלא כיון הלכה כותי דיובין חזן בלית משלים ציבור ופסיק : ר' אבהו וכו' .
לעיל התקיעתא קמי' כדפריש ה"ר וכו' : מהנייתא אמר כן . כלומר רישא דהסא מתני'
נני דירקא דקתני סדר ברכות אהנו וגבורות וקדושת הסם וכו' מלכות וכוונתו ושופרות
ולשון סדר ברכות דנקט משמע דני שנה הסדר לא יולא וסכי נמי שכתב שבע דחוק
וסדר שבע מלכות וכוונתו ושופרות מלכות וכו' הרי הוה לכו' שלא כסדרן הליכך כדי
ללאת לר'ך לשמע כל המכר מפי ש"ך מלך כמלך בין אמר ס' בין לא אמר כל זה
כתבתי על פי דברי ר'ן ומאי שבע ביחד וסדר מש"ל מלכות וכוונתו ושופרות ודאי
בכלל הו' הוה מלכות דברי חותם מקדש וישראל ויוס כסדרן אלא כלומר דאמר ר'א' ראשונות
וג' אחרונות וברכת מלכות בקשר כלמלע וסדר שבע מלכות בכל פסוקי כי שבע
כל המעשה משלים ציבור : הדרן עלך פרק תפלת השחר

פרק ה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש . הכי : שוהין שעה אחת . במקום
שצלו להתפלל : אסור להתפלל . עד שיפוק מיושבת הדרך : ענייה . וכוונתו
שינה כדרך כתי' : ושכורת . קרי ביה שכור וק"ל שיכור אסור להתפלל לפי שאין דעתו
מיושבת עליו והפלה חיקי' עבודה שכל זה בלא לב דבר : המיזר וכו' . מלמעבד מעבד
ממון או כח גוף עניים פסטי מלעטרת דלבי קרי שכורת דלבו כל עמו : רבי ירמיה
אמר לא יעמוד הוי"א וכו' שיה . פירש"י לנזות : ולא מתוך קלות ראש . אלא מתוך כבוד
ראש והכניסה כדקתני מהני' אלא דברייתא חולקת אמתני' . ואמרינן גס לעמוד מתוך דברי
חורס מלבד כבוד ראש ואמר בבבלי דרב שמי בר אשי עביד כדרייתא דבטיא דהני' כך
פ' ה"ר על ה"ר י"ך בבבלי וכתב בספר הגודש דפ"ר י"ך דהכי קי"ל ולהכי אמרינן
זמירות ואשרי קודם תפלה עכ"ל : שכן מצינו בנ"ה וכו' . ה"ר יוסף כתב בספר אחרת
ולנסתה פסיוני י"ל דדוק דת"ק ס"ל אל יפטר כמה סבי' עמוק אם אינו דבר כגון שהוא
לער הכנס שכן מצינו בנביאים שלא ראו להפטר כמה שנים עסקים כנבואה דר'ה העתידה
לבא שהוא לער הכנס אלא נפטרים מההבדים השומעים דבריהם דבדברי נחמה וכו' : לא
חתם בדברי חוכמות . של חורכן המקדש אלא תחורכן בכל המהירבו ואפי' שכתב

ירמיה

מתחילתו . והכתיב והיו דראון לכל בשר בונים הוא והכתיב כי אם מאס מאסתו השיבו
תחת כי אם מאס מאסתו כ"ל . ג"כ פ' פסוק כי אם מאס הוא תחית עשם
להשיבו וה"ל כלל חתם בשיבנו :

ברכות 72

מהר"ם די לינאנא

במהירות . והכתיב והיו דראון לכל בשר בונים הוא והכתיב כי אם מאס מאסתו השיבו
תחת כי אם מאס מאסתו כ"ל . ג"כ פ' פסוק כי אם מאס הוא תחית עשם
להשיבו וה"ל כלל חתם בשיבנו :

שנויי נוסחאות (ט"ז) על כתי' בחורבן . (ט"ז) כי מאוס מתקרא כי אם מאוס .

חדושי רד"א

רבי ירמיה באבא מן הדרך וכו' . ג"כ ע"ה תוס' תריבין בבלי דף ס"ה ע"א . וצ"ע לפי דעת ריב"ל
דאמר לעיל [ה"א] דתפילות מאבות לפרוס , והרי בולס חיו שוחוקים בדרך ובפרס
יעקב דכתיב בו ויפגע במקום והכא אריבין דאמר להתפלל :